

Alois Musil

da Viyana Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde profesör oldu. Bundan sonraki arazi çalışmalarında arkeoloji yanında haritacılığa da ağırlık verdi; Danimarkalı seyyah Carsten Niebuhr ve heyetinin öncülük ettiği Ortadoğu topografya çalışmalarını en yüksek noktasına ulaştırdı. Çizdiği haritalarla ilgilenen Viyana Askerî Coğrafya Enstitüsü kendisine çeşitli imkânlar tanıdı; yeni seyahatler yapmasına ve çalışmalarını yayımlamasına yardımcı oldu. Bu arada enstitü, onun çalışmalarına dayanarak bölgenin deniz seviyesinden olan yüksekliklerini ve Lut gölü civarındaki alçaklıklarını tesbit etti. Musil Hicaz demiryolu projesinde de önemli görevler aldı. İngiliz Deniz Kuvvetleri'nin haritalarına dayanan bilgilerin eksik tarafları onun yardımlarıyla tamamlandı. 1920'de Prag Üniversitesi'ne tayin edildi. 1920'li yıllarda araştırma gezileri dışında İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde bulundu.

Musil, I. Dünya Savaşı'ndan önceki yıllardan itibaren Ortadoğu'nun dünya siyasetinin odak noktası olmasından dolayı gezdiği yerlerde halkın siyasî görüşleriyle de ilgilenmiş ve elde ettiği bilgileri yayınlarıyla Batı dünyasına aktarmış, bunu yaparken de bilim adamı tarafsızlığını korumuştur. Öte yandan çalışmalarının kapsamını genişleterek özellikle 1934-1941 yılları arasındaki yayınlarında bir taraftan Libya, Fransız Sudanı (Mali), Sudan ve Etiyopya'ya, diğer taraftan Türkiye, İran, Afganistan ve Hindistan'a kadar olan toprakları konu edinmiş, böylece Batı dünyasının yalnız Ortadoğu'ya değil bütün İslâm dünyasına açılan önemli bir penceresi olmuştur. Şarkiyatçılığın en önemli isimlerinden biri ve bazı uzmanlık alanlarında ilk yol göstericisi olan Musil, 12 Nisan 1944'te öldüğünde Arap İlimler Akademisi (Dımaşk) dahil Avrupa ve Amerika'nın önde gelen ilim akademilerine üye seçilmiş, birçok üniversite tarafından şeref doktorlu-

ğuyla, birçok kuruluş tarafından da madalya ve çeşitli ödüllerle taltif edilmiş bulunuyordu.

Eserleri. *Kusejr 'Amra und andere Schlösser östlich von Moab* (I-II, Vienna 1902, 1907); *Sieben samaritanische Inschriften aus Damaskus* (Vienna 1903); *Arabia Petraea* (I-IV, Vienna 1907-1908); *Zur Zeitgeschichte Arabiens* (Leipzig 1918); *The Northern Heğâz: A Topographical Itinerary* (New York 1926); *Arabia Deserta: A Topographical Itinerary* (New York 1927); *The Middle Euphrates: A Topographical Itinerary* (New York 1927); *Palmyrena: A Topographical Itinerary* (New York 1928); *Northern Neğd: A Topographical Itinerary* (New York 1928); *The Manners and Customs of the Rwala Bedouins* (New York 1928); *Poust' a Oasa. Nová Arabie* (Prague 1934); *Lev ze Kmene Judova. Nová Haběš* (Prague 1934); *Mezi Eufратem a Tigridem. Novy Irak* (Prague 1935); *Dar Nitu. Novy Egypt* (Prague 1935); *Pod Himalajemi. Nová Indie* (Prague 1936); *Zeme Ariju. Novy Iran. Novy Afghanistan* (Prague 1936); *Zaslíbená zeme. Nová Palestina* (Praha 1937); *Od Libanonu k Tigridu. Nová Syrie* (Praha 1938); *V Negebu* (Praha 1938); *Na Hermonu* (Praha 1939); *Italie v Africe. Nová Libye* (Praha 1939); *Most do Asie, Nové Turecko* (Praha 1940); *Novy zivot* (Praha 1940); *S kočovníky pouste* (Praha 1941); *Stara Ethiopie. Novy Sudan* (Praha 1941); *Krizák* (Praha 1943).

Musil'in müstakil olarak basılmış haritalarıyla (*A Map of the Northern Heğâz*. 1:500.000 [New York 1926]; *A Map of Northern Arabia*. 1:1.000.000 [New York 1926]; *A Map of Southern Mesopotamia*. 1:1.000.000 [New York 1927]) ilmî dergilerde yayımlanmış çeşitli makaleleri ve müsvedde halinde kalmış başka eserleri de bulunmaktadır. Makaleleri içinde özellikle *Zahraniční politika* (yabancı politika) dergisinde yayımlanmış, içlerinde Türkiye üzerine olanların da bulunduğu aşağıdakiler, 1920'li yıllardaki İslâm ülkelerinin durumunu objektif biçimde Batı'ya açıklamasından dolayı büyük önem taşımaktadır: "Veci indické" (Hindistan hakkında III [1924]), "Veci afganské" (IV [1925]), "Veci arabské" (IV [1925]), "Veci perské" (IV [1925]), "Veci Turecké" (V [1926]), "Veci syrské" (VI [1927]), "Veci iráké" (VII [1928]), "Král Amánullah" (VIII [1929]), "Reformní dilo Mustafa Kemála" (IX [1930]), "V. Indii mezi poradani londynskymi" (Hindistan ve Londra Konferansı hakkında X [1931]).

BİBLİYOGRAFYA :

J. Fück, *Die Arabischen Studien in Europa*, Leipzig 1955, s. 260-265; Necib el-Akiki, *el-Müsteşrikün*, Kahire 1980, III, 239; J. Rypka, "Alois Musil June 30th, 1868-June 30th, 1938", *Ar.O.*, X (1938), s. 1-34; a.mlf., "Alois Musil", *a.e.*, XV (1946), s. I-VIII; Michael Avi-Yonah, "Musil, Alois (1868-1944)", *EJd.*, XII, 715-716.

MUSTAFA L. BİLGE

MUSKA

İnsanı

kötü güçlerin etkisinden koruduğuna veya kısmet sağladığına inanılan, farklı biçimlerde ve taşınabilir nitelikte nesnelere verilen ad.

Sözlükte "yazılı şey" anlamına gelen Arapça **nüsha** kelimesinin Türkçeleşmiş şeklidir. Çoğunlukla insanlar tarafından taşınan, bazan da belli mekânlara yerleştirilerek kötü güçlerin etkisinden koruma sağladığı kabul edilen muska, prehistorik / çok tanrılı dinlerden tek tanrılı dinlere kadar pek çok inançta yaygınca görülen büyü ile yakından alakalı kült nesnelere biridir. Taşındığı mâna bakımından muskanın antik dinlerden günümüze kadar fazla değişmeden geldiğini söylemek mümkündür. Buna göre muska, sahip olduğuna inanılan sihrî güç (mana) aracılığıyla taşıyan kişiyi hem kötülüklerden koruyan hem kısmet getiren, çoğunlukla bir nesneden, bazan da yazı veya sembol şeklindeki gizemli karakterlerden oluşan özel objeleri ifade eder.

Dinler tarihi çalışmalarında muska kategorik olarak büyü kavramıyla alakalandırılır. En basit tanımıyla büyü, özel bir takım metotlar aracılığıyla herhangi bir fenomeni veya olayı etkileme, değiştirme ya da dönüştürme özelliklerini haiz dinsel bir eylemdir. Büyü, daha çok bu konuda uzmanlaşmış kişiler tarafından tapınak gibi kutsal mekânlarda özel ritüeller eşliğinde icra edilirdi. Muskayı bu uygulamadan farklı kılan en önemli özellik onun insan tarafından taşınabilir olmasıdır. İptidaî insanın sahip olduğu, "Benzer, benzeri etkiler" mantığı büyü kavramının temelini oluşturur. Buna göre muska hangi varlığa karşı koruma sağlayacaksa ya o varlığa benzer bir şekilde yapılmalı ya da ondan bir unsur taşınmalıdır. Böylece muska haline getirilen nesneye sahip olmak, muskanın kendisine benzetildiği meş'um varlığa da hükmetmek anlamına gelecektir. Muska yapma faaliyeti muhtemelen böyle bir zihinsel düzlem çerçevesinde başlamıştır.

MUSKA

Kâinattaki her türlü fenomenin oluşmasını sağlayan sebeplerin henüz bilimsel anlamda çözümlenemediği prehistorik dönemlerde, özellikle hastalık veya ölüm gibi olguların mitolojik sebeplere atıfla açıklanması, ilkel insanın bu tip hadiselerin meydana gelişini kozmosta bulunduğu inandığı bazı doğa üstü güçlerin saldırgan tutumuyla ilişkilendirmesine yol açmıştır. Böyle bir kozmik düzen anlayışında, saldırgan güçlerin tesirinden korunmak ciddi bir uygulamanın mevcudiyetini gerekli kılıyordu. Büyü fenomeninin korumaya yönelik bir uzantısı olarak muskanın önemi bu noktada ortaya çıkmış, muska, hayatı olmasa arzu edilen mekanik düzen içerisine çekmenin en vazgeçilmez metodu gibi algılanmış ve bu doğrultuda geliştirilmeye çalışılmıştır.

Muska inancıyla ilgili tarih öncesi devirlerden günümüze ulaşan nesnelere hakkındaki düşünceler büyük oranda spekülasyona dayanmaktadır. Bununla birlikte antik dönemde süs olarak kullanılan bazı nesnelere (bilezik, kolye, küpe, bileklik vb.) esasta muska fonksiyonuna sahip eşyalar olduğu bilinmektedir. Nitekim kötü güçlerin etkisine erkeklerden daha açık olduğuna inanılan kadınların söz konusu eşyaları daha fazla kullanmaları bu sebebe bağlanmaktadır. Muskalar vücutta genellikle var sayılan açık yerlere takılırdı. Vücutun belirli yerlerine uygulanan dövmelerin de muska amacıyla yapıldığı konusunda güçlü deliller vardır.

Muska olduğu bilinen nesnelere ilk örnekleri eski Mısır'da görülür. Eski Mısır'da muska hem yaşayan insanlar tarafından taşınır hem de öbür dünyada kullanılmak üzere ölümlerin yanlarına bırakılırdı. Muskalar genellikle pişmiş topraktan, akik taşından, obsidyenden (volkanik cam) ve yeşim taşından yapılırdı. Bu maddelere bazan tanrı veya ona ait sembolik bir sûret verilirdi. Ölümünden sonra bedensel bir halde yeniden dirilişi sağlayan "ka"yı sembolize eden kalp sağlığı getiren ve belâları defeden tanrı Horus'un gözü, bereket getiren kurbağa sonsuz hayatı temsil eden "ankh"ın haç şeklindeki tasviri ve yeniden dirilişi ifade eden tesbih böceği sûreti en yaygın muska şekilleridir. Öbür dünyadaki yolculuğunda rehberlik etmesi için ölümlerin yanına konulan yazılı parşömenler de yazılı türün ilk örnekleri olarak muska kategorisine dahil edilebilir.

Mısır'la aynı tarihlere denk gelecek şekilde (m.ö. 3000 civarı) bilenebilen ilk mus-

ka örneklerinin ortaya çıktığı diğer bir coğrafya Sumer-Asur / eski Ortadoğu topraklarıdır. Eski Ortadoğu halkları hastalık, doğal afetler ve ölüm gibi her türlü fenomenin arkasında kötü güçler aradığı için onlardan korunma kaygısı oldukça baskın bir büyü kültürünün oluşmasına yol açmıştır. Şehirlerin girişinde inşa edilen sfenks türünden yaratıklar anıtsal boyuttaki muskalar en güzel örneklerdir. Sfenksler şehri kötülüklerden koruma amacıyla konuyordu. Bunların yanında insanların çoğunun pişmiş kilden veya bazan granit ya da metalden yapılmış küçük muskalar taşıdığı bilinmektedir. Genelde damga-mühür şeklinde yapılan bu muskalar, muhtemelen hangi konuda koruyuculuk yapacaksa üzerine onunla ilgili mitolojik sahneler işlenirdi. Ay ve el motifi biçimindeki muskaların da kolye olarak taşındığı bilinmektedir. Öte yandan el ayası şeklinde yapılmış muskaların evlerin girişine asıldığı anlaşılmaktadır. Semitik kavimlerde sıkça görülen bu geleneğin yahudi kültüründe "mezuzâ" şeklinde varlığını sürdürdüğü sanılmaktadır. Nâdir rastlanan muska örneklerinden biri de düğüm atılmış iplik takıdır; atılan her düğüm meş'um varlığın saldırısını önleyen engeller haline dönüşmüş oluyordu. Bazı durumlarda ip üzerindeki düğümleri çözme kişinin tâlihini açma anlamında bir ritüel olarak tatbik edilmekteydi. Ayrıca Eski Ahid'deki referanslardan anlaşıldığı kadarıyla İsrâilî askerler savaşta korunmak için muskalar taşır (II. Samuel, 5/21), göçebe putperestler hayvanlarına muska takarlardı (Hâkimler, 8/21). Benzer uygulamaya, kendilerinin ve çocuklarının yanı sıra evlerini ve hayvanlarını da kötü güçlerden korumaya çalışan Eski Grek kültüründe rastlanır.

Her ne kadar felâketlerin arkasında meş'um güçlerin bulunduğunu öngören pagan inançlara şiddetle karşı çıksa da, bugün muska kültürünün en çok tasvip gördüğü inançların başında Yahudilik gelir. İbrânice'de muska **kame'a** / **kami'a** ile bazan "mühür" mânasında kullanılan **hôtam** kelimeleriyle karşılanır. Kame'anın "bağlanmış şey" şeklindeki yaygın anlamı, muhtemelen muskanın koruyucu niteliğiyle taşınma özelliğine işaret etmektedir. Hôtam ise eski Ortadoğu'daki putperest inançların devamı olarak meş'um gücün etkisini engelleyici iktidar sembolü mühür-muskaların hatırasıdır.

Esas itibarıyla Eski Ahid'de putperestlerin kabul ettiği anlamda her muska yasaklanmıştır (İşaya, 3/20). Bununla birlik-

te Tanrı'nın emriyle ve Tanrı'yı hatırlatma amacıyla oluşturulan ve daha sonra kendilerine koruyucu özellik de atfedilen birtakım sembolik eşya veya unsurların kullanıldığı görülmektedir. Nitekim ele ve alna takılan tefillin (Tesniye, 11/18), evlerin girişlerine konulan mezuzâ (Tesniye, 11/20, krş. Çıkış, 11/7), elbiselerin dört köşesine yapılan püsküller (Tesniye, 22/12), meş'um güçlere karşı yapılan kutsama duası (Sayılar, 6/24-26) bu anlayışın klasik örneklerindendir.

Yahudilik'te Ortaçağ'lara doğru muska kültürü yaygınlaşır. Talmud, "doğruluğu ispatlanmış muskaları" diğer muskalardan ayırmak suretiyle yahudi Tanrı'sı adına yapılan muskaları onaylamış olmaktadır (Shabbath, 60^a). Ortaçağ'lara ait *Şimus Tehillim* isimli bir eser Mezmurlar'ın koruyucu etkisinden bahseder ve özellikle 67. Mezmur'un yedi kollu şamdan şeklinde yazılıp koruyucu bir muska olarak takılması gerektiğini kaydeder.

Kabala'nın sihir uygulamaları aracılığıyla muska Ortaçağ Yahudiliği'nde hızla yayılmıştır. Kabalacı çevrelerde bazı şifre-yazılarla yazılmış muskalar genellikle elbisenin en iç kısımlarında saklanırdı. Maimonides gibi rasyonalist filozofların eleştirisine rağmen Aydınlanma dönemine kadar muska Yahudilik'te yaygınlığını korumuştur. XVIII. yüzyıldan sonra Doğu Avrupa Hasidik Yahudiliği hariç muska uygulamaları Yahudilik'te kısmen de olsa etkinliğini kaybetmiştir.

Yahudilik'te muskalar çok çeşitli şekillerde yapılmaktaydı. Dâvud yıldızı, üzerine Tanrı'ya ait Yahve adının "h"sinin veya "yh"sinin ya da Tanrı'yı ifade eden "şadday" isminin kazındığı el şeklinde muskalar, üzerinde yedi kollu şamdan veya Süleyman mührünün sûretleri çizilmiş metinler yahut bazan sadece Eski Ahid'den yapılan alıntılardan oluşan yazılar, Kabalacı çevrelerde anlamı tam bilinmeyen "abrakadabra" formülasyonu yazılı kâğıtlar, üzerlerine melek veya cin sûretleri çizilmiş parşömenler en yaygın örnekler arasındadır.

Hıristiyanlık'ta muskanın Yahudilik'teki kadar yaygın bir fenomen olmadığı görülmektedir. Muska Yeni Ahid'de olumsuz anlamda büyüyle ilişkilendirilir (Resullerin İşleri, 19/18, 19). Muskanın Hıristiyanlık'ta kullanımı Ortaçağ'lardan itibaren kısmen yaygınlık kazanır. Özellikle Kudüs'ten getirilen İsa'nın haçından parçalar ilk muska örneklerindendir. Küçük haçlar ve Merem'i tasvir eden küçük ikonalar da önemli muska çeşitleridir. "Pater Noster" (gök-

teki babamız) lafzının harflerinde yapılan değişimle elde edilen "Sator Arepo" ibaresi yazılmış küçük kâğıtlar da yazılı muskanın en bilinen türüdür. Muhtemelen Hristiyanlık'ta sakrament kültürü muskanın koruyucu fonksiyonunun önüne geçmiş ve yayılmasına imkân vermemiştir. Katoliklik ve Ortodoksluk'ta az da olsa görülen muska uygulaması Protestanlık'ta tamamen yasaklanmıştır.

Eski Hint, İran ve Roma kültürlerinde olduğu gibi eski Türkler arasında da özellikle hayvanların vücutlarına ait parçaların muska şeklinde kullanıldığı bilinmektedir. Altay Türkleri'nde kuş tüyü koruyucu olarak taşınıyordu. Şahinden alınan kemikler ve kurt dişleri de insanların taşıdıkları klasik muskaldandır. Tanrıça Umay'ın tasvirlerini içeren süretler boyunda kolye olarak taşınmaktaydı. Hem eski dinlerde hem yaşayan iptidâi veya gelişmiş inanç biçimlerinin neredeyse tamamında ortaya çıkan muska olgusu, bilhassa çok zengin bir muska geleneğine sahip Hintliler arasında ve Budist kültüründe hâlâ yaygın biçimde varlığını sürdürmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

W. A. Irvin, "Amulets", *DB²*, s. 29; Yaşar Çoruhlu, *Türk Mitolojisinin Anahatları*, İstanbul 2002, s. 59, 60; J.-P. Roux, *Orta Asya'da Kutsal Bitkiler ve Hayvanlar* (nşr. Aykut Kazancıgil – Lale Arslan), İstanbul 2005, s. 163; P. L. Garber, "Amulets", *IDB*, I, 123; R. Posner, "Amulet", *EJd.*, II, 906, 909-910; R. C. Thompson, "Charms and Amulets (Assyro-Babylonian)", *ERE*, III, 410, 411; E. von Dobschutz, "Charms and Amulets (Christian)", *a.e.*, III, 416; Ed. Naville, "Charms and Amulets (Egyptian)", *a.e.*, III, 431; L. Deubner, "Charms and Amulets (Greek)", *a.e.*, III, 438; A. R. S. Kennedy, "Charms and Amulets (Hebrew)", *a.e.*, III, 440; W. Crooke, "Charms and Amulets (Indian)", *a.e.*, III, 442; L. C. Casartelli, "Charms and Amulets (Iranian)", *a.e.*, III, 448; R. Wunsch, "Charms and Amulets (Roman)", *a.e.*, III, 463; T. H. Gaster, "Amulets and Talismans", *ER*, I, 243-246; S. Epstein, "Amulets", *The Oxford Dictionary of the Jewish Religion* (ed. R. J. Z. Werblowsky – G. Vigoder), New York 1997, s. 46.

KÜRŞAT DEMİRCİ

□ **KELÂM.** Muska, bazı hastalık ve afetlerden koruduğuna ya da bunları giderdiğine inanılarak üstte taşınan, suda eritilerek içilen veya yakılıp tütsülen yazılı kâğıdı ifade eder. Muskacılıkta muska yazan hocanın, muskaya malzeme teşkil eden yazı ve nesnelere veya kendisi için muska hazırlanan kişinin etkinliği söz konusudur. "Ocakçılık" diye bilinen yöntem birincisine, muska için yazılan âyetler ve esmâ-i hüsnâ, muskanın yazıldığı kâğıt, mürekkep, mahfaza, tarih ve saati ikincisine, hakkın-

da muska yazılan kişiyle ilgili astrolojik veriler üçüncüsüne örnektir. Muska değişik yöntemlerle hazırlanmakta olup ilki kâğıt vb. nesnelere üzerine âyet ve dualarla ilâhî isimlerin, melek veya efsanevi kişi adlarının, tılsımlı sözlerin, İbrânîce, Süryânîce ve Keldânîce yazılan yazılması, insan veya hayvan figürleri ve yıldız işaretlerinin çizilmesi suretiyle hazırlanan muskaldır. İkincisi yapılabilecek amaçına uygun düşen âyet, dua, isim vb.nde geçen harflerin ifade ettiği rakam değerlerinin (ebced hesabı) belli bir usulle karelere yerleştirilerek şekiller (vefk) oluşturulması biçimindedir. Kadîm kültürlerdeki inanca göre ebced harfleriyle sayılar arasında gizli bir ilişki bulunmaktadır ve her harf tanrıya veya semavî güçlerden birine tekabül etmektedir. Dolayısıyla harflere yüklenen sayı değerleri kullanılarak elde edilen ebced hesabı sırrı varlıklar dünyasıyla (meselâ cinler) ilişki kurmanın bir yolu olarak düşünülmüştür. Ebcedde yer alan yirmi sekiz harfin ilk dokuzuna 1'den başlamak üzere tek hâneli, ondan sonra gelen onuna 10'arlı, daha sonra gelen onuna 100'erli değerler yüklenir, böylece son harfe 1000 değeri verilir. Meselâ insanları bir araya getirmek için "yâ câmi", vesvese ve evhama kapılanları iyileştirmek için "es-selâm", işlerin açılması ve iyi gitmesi için "yâ fettâh", rızık çoğalması için "yâ rezzâk" isminden; insanları kötülüklerden korumak için Âyetü'l-kürsî, Muavvizeteyn gibi sûrelerle çeşitli şifa âyetlerinden, bir şahsı celbetmek için onun ve annesinin adıyla bir araya getirilmesi istenen kişinin ve annesinin adlarından bir veft oluşturulur. Bu amaçla misk ve za'ferandan yapılmış güzel kokulu mürekkep kullanılır. Muska hazırlanmasındaki üçüncü yöntem, Ca'fer es-Sâdik'a nisbet edilen risâlede görüldüğü gibi yıldızna veya falnâme usulüdür. Bu yöntemde önce Arap alfabesinin işaret ettiği sembolik anlamlardan oluşan falnâmeler ve her birinin yazılışının etkili sayıldığı vakit ve saat cetvelleri düzenlenir, daha sonra bunlar bir torbaya konularak çekilir. Çıkan her harfin sembolize ettiği anlama göre hüküm çıkarılır.

Muskalar üçgen, dörtgen, kalp ve silindirik biçiminde katlanarak en az üç kat olmak üzere muşambaya sarılıp dikildikten sonra boyuna veya koltuk altına asılır ya da belden yukarı ve ön tarafta elbisenin görünmeyen bir yerinde taşınır. Bazı yörelerde üçgen şeklindekilere muska, dikdörtgen ve silindirik biçiminde olanlara "mutlak" denilir. Üçgen iki muskanın birbirine geçmesinden altıgen şeklinde muskalar

elde edilir. Aynı zamanda yahudilerin de sembolü olan altı köşeli yıldızın Hz. Süleyman'ın mührü olduğu ve muskacılıkta özel bir etkisinin bulunduğu kabul edilir. Muskanın özellikle Bektaşiler'de Hz. Fâtıma'nın eli kabul edilen pençe-i âl-i abâ şeklinde de düzenlendiği görülür. Üzerinde Âyetü'l-kürsî, Fâtiha, İsrâ ve Kalem sûreleriyle "karınca duası" yazılı olan muskalara "boylama", Allah'ın bin bir ismini kapsayan ve kötülüklerden korunmada mânevî bir zırh kabul edilene "cevşen", omuzdan bele doğru çapraz olarak asılana "hamayil" (hamâil, hamaylı), yazıları küçültülmüş dualardan oluşan kitapçık şeklindekine "en'âm" adı verilir. Muska karşılığında Kuzey Afrika'da "hırz", Doğu Arabistan'da "hamâye, hâfız, üze" gibi kelimeler kullanılır. Muskalar taşıyanın durumuna göre farklı mahfazalar içinde saklanır ve güçlü kuvvetli, yakışıklı, güzel insanlarla saralı, inmeli, cinler tarafından çarpılmış hastalara, ayrıca gösterişli at, koç, inek gibi hayvanlara takılır.

Muskalar genellikle büyüün bozulması, iki kişi arasında muhabbet sağlanması, eşleri birbirine ısındırma veya soğutma, kısmetin açılması; sebebi belirsiz korku, baş ve karın ağrısı, sara gibi hastalıkların tedavisi; kıymetli şeylerin çalınmaktan korunması, yitiklerin bulunması; zararlı hayvanlardan, eşkya ve zorbalardan korunma, ziraat ve ticaretin hareketlendirilmesi gibi amaçlarla yapılır. Muskanın nazara karşı korunmak için takılması da söz konusudur.

Kültürel bir miras olan muska ve muskacılık, ilâhî dinlerde önemli bir yere sahip bulunan duanın yozlaşmış şekli yahut hastalık ve kötülüklerle sebepleri arasında doğru ilişki kuramayan ilkel toplulukların bir yanılgısıdır. Câhiliye Arapları gizli güçlerin etkisini gidermek ve nazardan korunmak için boyunlarında "tebgîz, nüfre, tencis, temîme, nüşre, azâim, ta'viz (ûze), tevele, hasûme" gibi adlar verilen muskalar taşıyor, hastaların başını veya ağrıyan organını tutarak okuyup üfleyen kâhin ve büyücülerin onlara sıhhat vereceğine inanıyorlardı. Câhiz, cinleri istihdam ederek (azâim) büyü yapan veya yapılan büyüleri bozan kişilerden söz eder (*Kitâbü'l-Hayevân*, II, 186). Cevâd Ali ise Araplar'ın en çok tevele (muhabbet) ve nüfre (nefret) muskaları yaptıklarını bildirir (*el-Mufaşşal*, VI, 739-756).

Anadolu ve Balkanlar'da uygulanagelen muskacılığı besleyen bir kaynak da eski Türk âdet ve inançlarıdır. İslâm'dan önce